

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att utveckla bedömningsinstrument och stödinsatser för personer utsatta för våld av närstående

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla bedömningsinstrument och stödinsatser för personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående. Uppdraget syftar till att kvalitetssäkra det stöd och den hjälp som socialtjänsten och andra berörda verksamheter tillhandahåller. I uppdraget ska särskilt uppmärksammas situationen för och behovet av stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat eller utsatts för våld. I uppdraget ingår att informera om och stödja implementeringen av de bedömningsinstrument och metoder som ska tas fram.

Uppdraget ska pågå under perioden 2012–2014 och medel som avsätts för uppdraget uppgår totalt till 12 000 000 kronor. Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande disponera högst 3 000 000 kronor under 2012, 4 000 000 kronor under 2013 samt 5 000 000 kronor under 2014. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 8 Särskilda jämställdhetsåtgärder – del till Socialstyrelsen. Socialstyrelsen ska senast den 20 september 2013 lämna en delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet och med kopia till Utbildningsdepartementet). Socialstyrelsen ska vidare senast den 1 juni 2015 lämna en slutrapport om hur uppdraget i sin helhet har genomförts, inklusive en ekonomisk redovisning som inkluderar samtliga administrativa kostnader, till Regeringskansliet (Socialdepartementet och med kopia till Utbildningsdepartementet). Rapporterna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Socialstyrelsen ska samråda med relevanta myndigheter såsom Rikspolisstyrelsen, Brottsoffermyndigheten, Åklagarmyndigheten, Barnombudsmannen, Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid),

Ungdomsstyrelsen, den nationella samordnaren för våld i nära relationer och länsstyrelserna samt andra berörda aktörer. När det bedöms nödvändigt ska samverkan även ske med Sveriges Kommuner och Landsting.

Skälen för regeringens beslut

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ska också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och deras behov av stöd och hjälp. Detta innebär att respektive person i en familj har rätt till den hjälp och det stöd som den personen behöver.

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utvärdera socialtjänstens insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Utvärderingen, som slutrapporterades 2011, visar att många kvinnor utsätts för upprepat våld trots att de varit föremål för insatser. Utvärderingen visade också att socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri sällan använt systematiska riskbedömningar av barnets och mammans situation. Detta trots att drygt hälften av föräldrarna hade gemensam vårdnad och barnen vanligtvis hade regelbundet umgänge med den pappa som utsatt mamman för våld. Barn som bevittnat våld riskerar att utveckla en egen problematik. En stor del av barnen blir dessutom själva utsatta för våld. Utvärderingen visade att insatser riktade direkt till barnen hade effekt, om än begränsad, på deras hälsa.

I oktober 2011 redovisade Socialstyrelsen i en förstudie förslag till åtgärder inom en treårsperiod för att utveckla metoder, kunskapsstöd och vägledning till socialtjänsten för insatser till våldsutövare (dnr S2011/1233/FST). Socialstyrelsen betonar vikten av att ha en helhetsbild i arbetet och lämnar bl.a. förslag på insatser för att förbättra stöd och skydd för de personer som utsatts för våld. En viktig del i detta arbete är att ha tillgång till effektiva bedömningsinstrument för att bedöma risken för fortsatt utsatthet och öka möjligheten att sätta in rätt insatser. Det finns också behov av att utveckla stödinsatserna till de barn som utsatts för och bevittnat våld.

Uppdraget är ett led i regeringens arbete för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Närmare om uppdraget

Socialstyrelsen har ett pågående utvecklingsarbete som syftar till att utveckla socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som

bevittnat våld. Det finns behov av att vidareutveckla arbetet med bedömningsinstrument för de som utsatts för våld och andra övergrepp av närstående. Det handlar dels om att i en prospektiv jämförande studie utvärdera redan framtagna bedömningsinstrument i syfte att undersöka om socialtjänstens insatser har förbättrats i de kommuner som har infört bedömningsinstrumenten, dels prövning och utveckling av kompletterande instrument som det finns behov av.

Socialstyrelsen ska vidare utveckla stödinsatser för barn som utsatts för eller bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående. Det handlar bl.a. om att pröva och utveckla olika former av fördjupat samarbete mellan berörda verksamheter som arbetar med barn, t.ex. barnpsykiatrin.

Uppdraget ska i relevanta delar genomföras i enlighet med de förslag som Socialstyrelsen lämnat i rapporten *Arbete mot våld i nära relationer* (Socialstyrelsen, 2011). Socialstyrelsen fick i april 2012 i uppdrag av regeringen att utveckla metoder och vägledning för arbetet med personer som utövar våld mot närstående (dnr S2012/3248/FST). Genomförandet av det nu aktuella uppdraget att utveckla bedömningsinstrument och stödinsatser för personer utsatta för våld av närstående ska ske parallellt. Ett annat relevant uppdrag som bör samordnas med detta är uppdraget till Socialstyrelsen att ta fram en nationell vägledning för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten i syfte att förstärka möjligheterna att upptäcka våldsutsatthet (dnr S2012/2166/FS, S2012/4056/FS (delvis)). Socialstyrelsen fördelar även utvecklingsmedel i syfte att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare (dnr S2011/11337/FST), vilket bl.a. ska bidra till en starkare koppling mellan kommunernas utvecklingsarbete och nationell metodutveckling.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Jessica Lundahl

Kopia till

Finansdepartementet/Ba

Justitiedepartementet/PO, KRIM, L5

Utbildningsdepartementet/JÄM, UC, UH

Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek

Regeringskansliets internrevision

Barnombudsmannen

Brottsoffermyndigheten

Kriminalvården

Rikspolisstyrelsen

Statens institutionsstyrelse

Ungdomsstyrelsen

Åklagarmyndigheten

Sveriges Kommuner och Landsting

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid)

Länsstyrelserna